T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM I. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

ÖĞLE OTURUMU

Aldığı Puan

Adı ve Soyadı : .....
Sınıfı / Şubesi : .....
Öğrenci Numarası : .....

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1, 3, 4 ve 5. sorular 14 puan; 2 ve 6. sorular 12 puan, 7. soru 20 puan değerindedir.

1. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'de hızlı sosyoekonomik gelişmeler yaşanır. Bu dönem hikâyelerinde özellikle köy ve köylü, alt gelir grupları, köyden şehre göç etmiş insanların hayat mücadeleleri, sanayileşme ve bunun getirdiği sorunlar, sanayileşmeyle ortaya çıkan işçi sınıfı gibi konular işlenmeye başlar.

Bu bilgiden hareketle aşağıdaki metinlerden hangisinin 1940 (İkinci Dünya Savaşı) sonrasına ait olabileceğine dair düşüncelerinizi gerekçeleriyle birlikte yazınız. (14 puan)

1. Metin

Saat ikide, bir saatlik yemek paydosu verildi. Sami kömür ambarına indi. Ambar karanlıktı, rutubetliydi ve toprak serindi. İri bir maden kömürü parçasını başının altına alıp yorgun vücudunu toprağa bıraktı, hemen uyudu… Düdük sesleriyle uyandığı vakit, ustabaşılar çalışma vaktinin geldiğini duyuruyorlardı. Sami de kalktı. Kaburgaları rutubetten buz kesilmişti. Makinesine geldi.

2. Metin

Hisardakiler zayıflardan, bekçilerden, hastalardan, ihtiyar sipahilerden ibaretti. Hepsi yüz on üç kişiydi! Düşman, galiba öteki palangalardan çekiniyordu. Yoksa burasını bırakmaz, mutlaka almaya kalkardı. Biraz eğildi. Aşağıya baktı. İki üç asker beyaz koyunların arasında dolaşıyordu. Bir tanesi karşısına geçtiği iri bir koçu, başına dokundurarak kızdırıyor; tos vurduruyordu. Öbürleri, elleri silahlarında, bu oyunu seyrediyorlardı.

Öğrencilerin, 1. metnin 1940 sonrasına ait olduğunu gerekçesiyle yazdığı cevaplar doğru kabul edilecektir.

Cevap:
Öncülde 1940'tan sonra sanayileşmeyle ortaya çıkan işçi sınıfı gibi konular işlendiği belirtilmiştir. 1. metinde de kömür ambarında çalışan bir işçiden ve onun yaşadığı zorluklardan bahsedilmiştir. Bu nedenle 1. metin 1940 sonrasına aittir.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

2. Bir yandan sevimli yağmurlar eler
Bir yandan koyunu kuzusu meler
Herkes bu mevsimde yaylayı diler
Bu mevsimi üç ay sürer yaylanın

Bu şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazınız. (12 puan)

Öğrencilerden, şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:
Ölçü: 11'li hece ölçüsü
Nazım birimi: Dörtlük
Kafiye düzeni: "a-a-a-b" / Düz uyak
Kafiye türü/Redif: 1, 2 ve 3. dizelerde "-r" sesleri redif, "-le" sesleri tam kafiyedir.

3. **1. Metin**

Osman Bey, ufka dalıp gitmiştir.
— Hey Osmancık, neler düşünüyorsun?
Edebâli'dir bu.
Osman gülümsüyor… Mahzundur gülümseyişi çünkü Osman hiçbir şey düşünmemektedir ve birdenbire, bir şeyler, çok önemli ve çok güzel şeyler düşünmüş olmayı arzuluyor; ona ve kendisine anlatmak için. İçi elvermiyor "Hiç." demeye.
— Dünya ne kadar büyük, diyor. Ve Amuderya'yı Söğüt'e bağlayan yolu düşündüğünü söylüyor. "Bir o kadar da Amuderya'nın doğusu, Söğüt'ün batısı." diye ekledikten sonra pekiştiriyor:
— Dünya çok büyük!
Edebâli kayaya çıkmış, onun omuz başındaki bir oyuğa oturmuştur. Sesi yumuşaktır, sesi şefkatle gülümsemektedir:
— Dünyayı bize büyük gösteren bizim küçüklüğümüz, oğul. Hırsımız, sabırsızlığımız, bencilliğimiz.

2. Metin

Osman Bey, 1258 yılında dünyaya geldi. Babası Ertuğrul Gazi, annesi Halime Hatun'dur. 1281'de babasının yerine Kayıların başına geçerek bey olmuştur. Ahilerin önemli bir şahsiyeti olan Şeyh Edebâli'nin kızı ile evlenerek gücünü artırmıştır. Bundan sonra Bizans'a karşı genişleme politikası uygulayarak İnegöl, Karacahisar ve Yarhisar'ı ele geçirmiş ve 1299'da Bilecik'i alarak burayı beyliğin merkezi yapmıştır. Bu tarih Osmanlı Devleti'nin kuruluş tarihi olarak kabul edilmiştir. Osman Bey, beyliğini ilan ettikten sonra idaresi altındaki bölgeleri beş kısma ayırarak buraların yönetimini, güvendiği ve savaşlarda yararlılık gösteren kişilere vermiştir.

Bu metinleri içerik, tür ve üslup (dil ve anlatım özellikleri) açısından karşılaştırarak tespitlerinizi yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, metinleri içerik, tür ve üslup bakımından karşılaştırarak tespitlerini yazmaları beklenmektedir.

Cevap:
İçerik: İki metinde de Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'den söz edilmektedir.
Tür: 1. metin hikâye edici bir üslupla yazıldığı için edebî/anlatmaya bağlı metindir. 2. metin ise Osman Bey hakkında bilgi vermek amacıyla yazıldığı için öğretici/bilgilendirici metindir.
Üslup: 1. metinde öznel/mecazlı/edebî bir anlatım varken 2. metinde nesnel bir anlatım vardır.
İki metinde de dil sadedir.
1. metinde öyküleyici ve betimleyici, 2. metinde açıklayıcı anlatım hâkimdir.
1. metinde kurmaca bir üslup varken 2. metinde gerçekler olduğu gibi aktarılmıştır.
1. metin diyaloglardan oluşmuştur.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

4. Büyükbabamın bir ayağı aksardı. Bir keresinde ondan, kendi ustası hakkında bir öykü anlatmasını istemişler. O da ustasının marangozhanede çalışırken nasıl dans ettiğini anlatmış. Büyükbabam öyküsünü anlatırken ayağa kalkmış ve ustasının nasıl dans ettiğini göstermiş. O anda ayağının aksadığını aklından çıkarmış. İşte bir öykü böyle anlatılmalıdır.

Bu metinden hareketle bir öykünün nasıl anlatılması gerektiğine dair çıkarımlarınızı yazınız. (14 puan)

Öğrencilerin, bir öykünün hissedilerek etkili biçimde anlatılması gerektiğini belirten ifadeleri doğru cevap olarak kabul edilecektir.

Örnek cevaplar:
- Bir öykü hissedilerek anlatılmalıdır.
- Öykü anlatılırken duygu ve düşünceler en etkili şekilde yansıtılmaya çalışılmalıdır.
- Bir öykü, dinleyicilerin ilgisini ve dikkatini çekecek şekilde anlatılmalıdır.
- Kişi, anlattığı öyküyü yaşayarak anlatmalıdır.

5. Bir çilingir dükkânı. İhtiyarlamış, ak sakallı, küçük yüzlü bir adam, mini mini halkaları ateşte ısıtıp zincir bağlıyordu. Gençten bir adam geldi. Elinde bir değnek vardı. Çilingire uzatıp "Bu değneğin ucuna beş on halka geçirilecek." dedi. Bu genç adam, bağa gidip gelirken o değnekle eşeği dürtecekti.

İhtiyar çilingir anladı, ses çıkarmadı, duvardan üç beş halka alıp değneğe taktı. Ancak genç adam değneğin yan tarafına da bir halka taktırmak istiyordu. Çilingir "Olmaz, bunun usulü böyledir." dedi. Delikanlı ısrar ediyordu.

— Canım sen tak, nene lazım…

— Takılmaz evladım… Ben kırk yıldır bu sanatı işlerim.

— Canım parasıyla değil mi sen takıver, ötesine karışma.

İhtiyar, bu söz üzerine değneği genç adamın elinden aldı; eski taktıklarını da sökerek iade etti.

Bu parçaya göre ihtiyar çilingirin nasıl bir düşünce yapısına sahip olduğunu metinden kanıtlar göstererek yazınız. (14 puan)

Öğrencilerin, ihtiyar çilingirin paradan ziyade mesleğinin ilkelerini ön planda tuttuğunu ifade eden yanıtları doğru kabul edilecektir.

Örnek cevaplar:
- Paradan ziyade mesleğinin ilkelerini ön planda tutmaktadır.
- Paraya önem vermeyen biridir.
- Bir işin usulüne uygun yapılması gerektiğini düşünmektedir.
- Mesleğinin ilkeleri doğrultusunda hareket etme düşüncesindedir.

Kanıtı:
Çilingir "Olmaz, bunun usulü böyledir." dedi.
Takılmaz evladım, ben kırk yıldır bu sanatı işlerim.
İhtiyar, bu söz üzerine değneği genç adamın elinden aldı; eski taktıklarını da sökerek iade etti.

6. • Senden başkasını seven delidir,
Yüzün çiçeklerin en güzelidir,

• Nefes almazsa yaşayamaz mı insan
Göremez mi kapalıyken gözleri

Bu şiirlerdeki edebî sanatları bulunuz ve bu dizelerdeki kullanımlarını açıklayınız. (12 puan)

Şiirlerde teşbih ve tecahülüarif sanatları olduğunu belirtip metindeki kullanımını açıklayan ifadeler doğru cevap kabul edilecektir.

Cevap:
Teşbih/Benzetme: Şair, sevgilisinin yüzünün güzelliğini anlatmak için çiçeklere benzetmiştir.
Tecahülüarif/Bilmezlikten gelme: Şair, nefes almayan insanın yaşayamayacağını ve gözleri kapalı insanın göremeyeceğini bilmektedir ancak bu dizelerde bunları bilmiyormuş gibi bir tavır takınmaktadır.

7. "Geleneklerimiz, birlik ve beraberliğimizi sağlayan en önemli unsurdur." **sözünü, istediğiniz düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümleyle açıklayan bir paragraf yazınız. (20 puan)**

Öğrencilerden, "Geleneklerimiz, birlik ve beraberliğimizi sağlayan en önemli unsurdur." sözünü, istediği düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümleyle açıklayan bir paragraf yazmaları beklenmektedir.

Örnek cevap:
Gelenekler, yüzyıllar boyunca oluşmuş kültürel mirasımızdır. Kuşaktan kuşağa aktarılarak günümüzde varlığını devam ettirir. Tüm milletin ortak duygu ve düşünceleriyle oluştuğu için birlik ve beraberliği sağlar. Mesela bayramlarda insanlar birbirlerini ziyaret eder, küsler barışır, insanlar yüreklerinde aynı heyecanı duyar. Böylece gelenekler insanları birbirlerine yaklaştırır.

SINAV BİTTİ.
CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ.

YAZILI PUSULASI

Çözümlere buradan ulaş

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 2024-2025 · 2. dönem 1. yazılı

Telefonunun kamerasıyla ilgili QR kodunu okut.
Ekrandan okuyorsan QR koduna dokunabilirsin.

CEVAP VE ÇÖZÜMLER

Yazılı cevaplar ve çözüm sayfası
Ücretsiz erişim

VİDEO ÇÖZÜMÜ

Bu PDF’nin ilgili videosu ve durumu
Premium videolar uygulamada açılır

Video henüz eklenmediyse sağdaki sayfada belirtilir.
Video sonradan eklendiğinde aynı QR kodu kullanılabilir.

Bu erişim kartı Yazılı Pusulası tarafından eklenmiştir.
Önceki soru ve cevap sayfaları değiştirilmemiştir.
kaynaklar.net